

Op 16 juni 2014 maakte Staatssecretaris Dijkema het concept wetsvoorstel dierenaantallen en volksgezondheid bekend.

In Nederland kennen we naast talloze provinciale verordeningen en gemeentelijke verordeningen en wet- en regelgeving, onder andere de Wet geurhinder en veehouderij voor het beperken van de 'geuroverlast' afkomstig van veehouderijen; de Wet ammoniak en veehouderij en het Besluit huisvesting veehouderij voor het beperken van de ammoniakemissie afkomstig van veehouderijen; de Wet luchtkwaliteit voor het stellen van grenzen aan de luchtkwaliteit; de Wet Dieren, de Regeling preventie, bestrijding en monitoring van besmettelijke dierziekten en zoönosen en TSE's en de Regeling tijdelijke maatregelen dierziekten voor de bestrijding van besmettelijke dierziekten, het ruime toetsingskader van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht voor het beoordelen van een aanvraag om een omgevingsvergunning milieu, op grond waarvan eveneens nadere voorschriften gesteld kunnen worden met betrekking tot bijvoorbeeld hygiëne. Tenslotte hebben veehouders ook nog eens te maken met de Natuurbeschermingswet die (in beginsel) geen enkele toename van stikstofdepositie toestaat.

Al dit huidige instrumentarium zou overheden volgens het wetsvoorstel echter nog steeds niet voldoende basis geven om in specifieke situaties, vanwege mogelijke ongewenste effecten op de volksgezondheid, regulerend op te treden op basis van dierenaantallen die op veehouderijen kunnen worden gehouden. Dit wetsvoorstel, strekkende tot wijziging van de Wet dieren, geeft hier invulling aan. Het geeft besturen van provincies en gemeenten de bevoegdheid om het aantal landbouwhuisdieren in een gebied of op een veehouderijlocatie te kunnen reguleren teneinde ongewenste effecten voor de volksgezondheid te beperken of te voorkomen.

Dat er wetenschappelijk gezien geen causaal verband is aan te tonen tussen veehouderijen en risico's voor de volksgezondheid, volgt in de eerste plaats uit het onderzoeksrapport "Mogelijke effecten van intensieve veehouderij op de gezondheid van omwonenden: onderzoek naar potentiële blootstelling en gezondheidsproblemen" van juni 2011 van het IRAS, NIVEM en RIVM. Uit dit onderzoek blijkt niet van een duidelijke relatie tussen (verhoogde blootstelling aan) een intensieve veehouderij en de gezondheid van omwonenden. Dit is ook de conclusie van de Staatssecretaris over dit rapport (zie de brief van 21 juni 2011 van het Ministerie VWZ; Kamerstukken II 2010/11, 28 973, nr. 67):

Ook kan worden gewezen op het rapport "Gezondheidsrisico's rond veehouderijen" van de Gezondheidsraad van 30 november 2012. Dit rapport bevestigt dat er geen (causaal) verband gevonden kan worden tussen de intensieve veehouderij en de volksgezondheid.

Het is inmiddels ook vaste rechtspraak dat de verschillende rapporten geen bewijs vormen voor een causaal verband tussen veehouderijen en risico's voor de volksgezondheid, zodat een verwijzing naar deze rapporten geen reden is om een omgevingsvergunning milieu voor een specifieke veehouderij te weigeren (zie bijv. ABRS 17 april 2013, 201208357, ABRS 2 oktober 2013, 201203981, ABRS 1 mei 2013, 201202866 en ABRS 27 maart 2013, 201204658).

Desondanks ziet de Staatssecretaris aanleiding om een wetsvoorstel dierenaantallen en volksgezondheid voor te leggen. Gelet op het bovenstaande is dat discutabel. Er bestaat vooralsnog geen wetenschappelijk bewijs voor een beperking van veehouderijen vanwege de volksgezondheid.

Op grond van het wetsvoorstel kunnen provinciale staten “ter voorkoming van schade aan of ter beperking van risico’s voor de volksgezondheid als gevolg van aantallen dieren die op veehouderijlocaties worden gehouden”, gebieden aanwijzen als veedicht gebied (voorgesteld artikel 2a.2). Onduidelijk is echter op welke “schade” wordt bedoeld. Zoals in het voorgaande toegelicht, bestaat er thans geen wetenschappelijk bewijs voor een causaal verband tussen (de omvang van) veehouderijen en risico’s voor de volksgezondheid. Welke toereikende motivering provinciale staten ten grondslag kunnen leggen aan de aanwijzing van een gebied als “veedicht gebied”, is (vooralsnog) dan ook onduidelijk.

Voorts bepaalt het wetsvoorstel onder meer het volgende (artikel 2a.3):

“Gedeputeerde staten stellen ambtshalve voor elke veehouderijlocatie afzonderlijk in een aangewezen veedicht gebied het aantal dieren vast dat op de veehouderijlocatie ten hoogste kan worden gehouden.”

Uit dit voorgesteld artikel volgt dat gedeputeerde staten verplicht zijn om voor iedere veehouderijlocatie een maximaal dierenaantal vast te stellen. In de toelichting op het artikel staat dat gedeputeerde staten het dierenaantal per veehouderijlocatie “kunnen” vaststellen. Het wetsvoorstel verplicht gedeputeerde staten echter tot het vaststellen van een maximum dierenaantal. De bedoeling van de wetgever lijkt dan ook niet op juiste wijze in het wetsvoorstel te zijn vertaald.

In de toelichting op het wetsvoorstel overweegt de Staatssecretaris ten aanzien van dit artikel bovendien dat uit het voorgesteld artikel 2a.6 zou volgen:

“(…) dat gedeputeerde staten alleen voor die veehouderijlocaties maximum dierenaantallen vaststellen voor zover die in het geding zijn bij de betreffende gebiedsaanwijzing.”

Ook dit is echter niet in het wetsvoorstel zelf vastgelegd. Immers bepaalt het reeds hiervoor aangehaalde artikel 2a.3 dat gedeputeerde staten ambtshalve een maximum dierenaantal vaststellen voor elke veehouderijlocatie in een veedicht gebied.

Los van de omstandigheid dat het de bedoeling van de wetgever dus niet op een juiste wijze lijkt te zijn vertaald in het wetsvoorstel, vraag ik mij ook ten aanzien van dit artikel af op basis waarvan deze dierenaantallen zullen worden vastgesteld. Immers is mij geen wetenschappelijk bewijs bekend waaruit volgt dat er een causaal verband bestaat tussen de omvang van veehouderijen en risico’s voor de volksgezondheid. Daar komt nog bij dat onduidelijk is op welke wijze deze dierenaantallen zullen worden vastgesteld, oftewel: op welke wijze, aan de hand waarvan en op grond waarvan worden de maximum dierenaantallen vastgesteld?

Voorts kan worden gewezen op het voorgesteld artikel 2a.4:

“Het is verboden op een veehouderijlocatie in een aangewezen veedicht gebied dieren te houden in een aantal hoger dan het aantal dat door gedeputeerde staten of, voor zover van toepassing, het college van burgemeester en wethouders, voor die veehouderijlocatie is vastgesteld.”

Uit dit artikel volgt dus dat wanneer een maximum dierenaantal is vastgesteld – hetgeen verplicht is in een veedicht gebied – dit dierenaantal niet mag worden overschreden. Overschrijding van het dierenaantal wordt strafbaar gesteld.

Reactie internetconsultatie inzake het Wetsvoorstel dierenaantallen en volksgezondheid

Uit het wetsvoorstel volgt dat aan de gemeenteraad en het college van burgemeester en wethouders dezelfde bevoegdheden toekomen als aan provinciale staten en gedeputeerde staten (voorgesteld artikel 2a.7). Ook dat is opmerkelijk, aangezien daardoor een doorkruising kan ontstaan tussen hetgeen enerzijds de provincie en anderzijds de gemeente beoogt. Ook de Staatssecretaris geeft in de toelichting op het wetsvoorstel aan dat er geen expliciete voorziening is voorgesteld om te voorkomen dat de provincie en de gemeente gelijktijdig van de voorgestelde bevoegdheid gebruik zouden willen maken. Vervolgens overweegt de Staatssecretaris dat het voorgesteld stelsel uitsluit dat de provincie en gemeentes gezamenlijk in een aangewezen gebied optreden. Anders dan de Staatssecretaris stelt, geldt in ieder geval een verplichting voor gedeputeerde staten om een maximum dierenaantal vast te stellen voor veehouderijlocaties in een veedicht gebied. Het aanwijzen van een gebied als veedicht gebied is een bevoegdheid van de provincie.

Ondanks dat er reeds vele wet- en regelgeving bestaat voor veehouderijen en zij daardoor reeds worden beperkt in hun uitbreidingsmogelijkheden, heeft de maatschappelijke 'roep' om aandacht voor de volksgezondheid en de beperking van dierenaantallen geleid tot het concept wetsvoorstel dierenaantallen en volksgezondheid. Het wetsvoorstel zal leiden tot een aanvullend toetsingskader voor de uitbreiding c.q. nieuwvestiging van veehouderijen.

De Nederlandse veehouderijsectoren mogen niet dusdanig op slot wordt gezet dat afbreuk wordt gedaan aan onze voedselvoorziening en/of aan het economisch belang van de sector voor ons land.

Van een gelijk speelveld binnen de Europese Unie is al heel lang geen sprake meer. Nederland loopt dusdanig ver voor de muziek uit dat het zichzelf op dit moment dagelijks verder uit de markt prijst. Dit ondanks het feit dat we als land voor wat betreft onze exportpositie en economische groei zeer sterk afhankelijk zijn van de landbouwsector voor onze exportpositie, waardoor de overheid er juist naar zou moeten streven dit ongelijke speelveld te verkleinen in plaats van steeds verder te vergroten door onuitvoerbare extra regelgeving welke op decentraal niveau nauwelijks nog te begrijpen, laat staan te handhaven is.

We vertrouwen erop dat dit wetsvoorstel wordt ingetrokken.

Met vriendelijke groet,

Heijdra Vleesvee
Stuivenbergweg 14
3403 NH IJsselstein